

ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของศูนย์ศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Policy Recommendation for Academic Administration towards Excellence of District Non-formal and Informal Education Centres in North-eastern Region

จรูญศักดิ์ พุทน้อย *

Charoonsak Putnoi

ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร**

Sakthai Surakitbawon

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหา และความคาดหวังของการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ และ 2) พัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายและแนวปฏิบัติเพื่อการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ การดำเนินการวิจัยมี 2 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 การศึกษาริบทเพื่อร่างข้อเสนอเชิงนโยบาย ระยะที่ 2 การพัฒนาและตรวจสอบข้อเสนอเชิงนโยบาย กลุ่มตัวอย่าง คือผู้บริหาร และครู ปีการศึกษา 2558 จำนวน 510 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ 0.97 ค่าสถิติเป็น ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัญหาของการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ พบว่า สถานศึกษาไม่ใช้ระบบบริหารจัดการโดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ ไม่มีการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และด้านความคาดหวัง พบว่า ต้องการให้สถานศึกษามีระบบการบริหารทรัพยากรเพื่อให้เกิดความคุ้มค่ามากที่สุด 2) ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ แบ่งเป็น 9 ด้าน คือ 2.1 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา 2.2 การพัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับกระบวนการทัศน์ใหม่ในการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 2.3 การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ 2.4 การบริหารหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ 2.5 การพัฒนาศักยภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นมืออาชีพ 2.6 การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 2.7 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 2.8 การพัฒนาระบบบริหารจัดการโดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ และ 2.9 การนิเทศการศึกษา ข้อเสนอเชิงนโยบายแต่ละด้านประกอบด้วย วิสัยทัศน์ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ พันธกิจ กลยุทธ์ และแนวปฏิบัติ

คำสำคัญ : นโยบาย/ การบริหารงานวิชาการ/ ความเป็นเลิศ

* นักศึกษาปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

** อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

Abstract

The objectives of this study were 1) to study the problems and expectations of academic administration towards excellence and 2) to develop a policy recommendation and practice for academic administration towards excellence. The study was divided into 2 phases. The first phase was a context study in order to draft a policy recommendation. The second phase was the development and verification of the recommended policy. The Sample were directors and teachers in academic year B.E. 2558, totally 510. The research instruments were a semi-structured interview and a questionnaire that has Cronbach's alpha coefficient at 0.97. The Statistics were analysed by using percentage, mean and standard deviation.

The Finding were as follows: 1) The problems of academic administration towards excellence were the education centres did not use result-based management in their administration system and the school curriculum did not improve and develop, the expectations of the education centres demanded the highest effectiveness in resources management. 2) The policy recommendation for academic administration towards excellence comprised 9 sections, which were 2.1 The researches for developing quality education in education centres; 2.2 The media development and learning innovation that meet new paradigm of educational management in the 21st century; 2.3 The effective measurement, evaluation and credit transfer; 2.4 curriculum management and implementation; 2.5 potential development for teachers and educational personnel towards professionalism; 2.6 The development of internal quality assurance; 2.7 The development of learning process; 2.8 The development of result-based administration system, and 2.9 educational supervision. Each section in the policy recommendation consisted of vision, goals, objectives, missions, strategies and practices.

Keywords : Policy / Academic Administration / Excellence

บทนำ

การศึกษามีความสำคัญกับการพัฒนาคน รัฐบาลจึงได้ให้ความสำคัญโดยการกำหนดนโยบาย ทางด้านการศึกษา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการ ดำเนินงานมาโดยตลอด เช่น แผนพัฒนาการศึกษา แห่งชาติฉบับต่างๆ จนกระทั่งถึงแผนพัฒนา การศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559) รวมทั้งออกกฎหมายแม่บททางการศึกษา คือ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เพื่อให้คนไทย

ทุกคนมีโอกาสดำเนินการศึกษาให้มากที่สุด (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546: 2) จากรายงานการ ประเมินผลการปฏิรูปการศึกษาของสำนักงาน เลขาธิการสภาการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สรุปในภาพรวมพบว่า สภาพคุณภาพการศึกษาใน แต่ละพื้นที่มีความแตกต่างกัน เช่น ในเขตเมือง ใหญ่ๆ ผลการเรียนรู้โดยเฉลี่ยจะสูง แต่ในต่างจังหวัด หรือในชนบทซึ่งเป็นคนกลุ่มใหญ่ของประเทศ ระดับผลการเรียนของนักเรียนจะอยู่ในเกณฑ์ต่ำ

รัฐบาลได้มีแนวคิดในการกระจายโอกาสทางการศึกษาเพื่อให้นักเรียนได้มีโอกาสเข้าถึงแหล่งของการศึกษาให้มากที่สุด ทั้งนี้ยังมีเยาวชนที่อยู่ในวัยเรียนเป็นจำนวนมากที่ไม่มีโอกาสเข้ารับการศึกษาในระบบปกติ เนื่องจากประสบปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ รัฐบาลจึงจำเป็นต้องหาวิธีที่จะทำให้โอกาสคนเหล่านี้ได้เรียนหนังสือ โดยการเข้าเรียนในระบบที่เหมาะสมกับตัวเขานั้นคือการศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ความเชื่อดังกล่าว กระทรวงศึกษาธิการจึงเสนอให้มีการปฏิรูปหรือปรับเปลี่ยนการศึกษาในหลายๆ เรื่อง พร้อมๆ กัน คือ ปรับเปลี่ยนความมุ่งหมาย หลักการ สิทธิหน้าที่ทางการศึกษา ระบบการศึกษา แนวทางจัดการศึกษา การบริหารจัดการ แนวทางเกี่ยวกับการควบคุมคุณภาพการศึกษา แนวปฏิบัติเกี่ยวกับครู และบุคลากรทางการศึกษา ระบบงบประมาณ สื่อและเทคโนโลยีการศึกษา ดังที่ปรากฏในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546: 5) ในส่วนที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการทางการศึกษา โดยเฉพาะการปฏิรูปการศึกษา มีความมุ่งหมายที่จะจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีความสามารถและมีความสุข การดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีพลังและมีประสิทธิภาพ จำเป็นจะต้องมีการกระจายอำนาจ และให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม ซึ่งกำหนดให้มีการจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษา ให้มีเอกภาพเชิงนโยบายและมีความหลากหลายในการปฏิบัติ มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ดังปรากฏในบทบัญญัติมาตรา 39 ที่ว่า ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณและการบริหารงานทั่วไป ไปยัง

คณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง การกระจายอำนาจดังกล่าว จะทำให้สถานศึกษามีความคล่องตัว มีอิสระในการบริหารจัดการ เป็นไปตามหลักการบริหารจัดการ โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management) ซึ่งจะเป็นการสร้างรากฐานและความเข้มแข็งให้กับสถานศึกษา สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ ได้มาตรฐาน และสามารถพัฒนาอย่างต่อเนื่อง รัฐบาลจึงให้สถานศึกษาเป็นนิติบุคคล โดยได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มาตรา 35 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546: 7)

การจัดการศึกษาของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่ผ่านมามีข้อสรุปในภาพรวมหลายประเด็น (อานนท์ โอนนอก, 2548: 2) เช่น 1) สังคมส่วนใหญ่มองการศึกษานอกระบบเป็นทางเลือกสุดท้าย ไม่นิยมเรียน 2) สังคมมองผลผลิตของการศึกษานอกระบบยังไม่มีคุณภาพ 3) ความพร้อมทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของหน่วยงาน/ผู้ให้บริการ ส่งผลให้กลุ่มเป้าหมายเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ไม่เท่ากัน 4) ผู้บริหารและทีมงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยต้องการการพัฒนาทักษะการบริหารและบริการลูกค้ายุคใหม่อย่างเป็นระบบต่อเนื่องและเป็นมืออาชีพ ดังนั้นการบริหารจัดการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จึงต้องให้ความสำคัญเร่งด่วนในเรื่องงานวิชาการให้มากกว่างานอื่นๆ เพราะงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเข้าใจขอบข่ายของงาน เพื่อจะได้บริหารงานได้ครอบคลุมงานต่างๆ ได้อย่างมี

ประสิทธิภาพเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผลการศึกษา มีคุณภาพ

จากสภาพปัญหาดังที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะนำมาวิจัยโดย ทำเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งจะทำให้ยกระดับการจัดการศึกษาให้ได้มาตรฐานคุณภาพของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ.และสถานศึกษาจะได้นำไปเป็นกรอบบริหารงานวิชาการให้มีคุณภาพ ได้มาตรฐานทางวิชาการ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาสังคมและประเทศชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

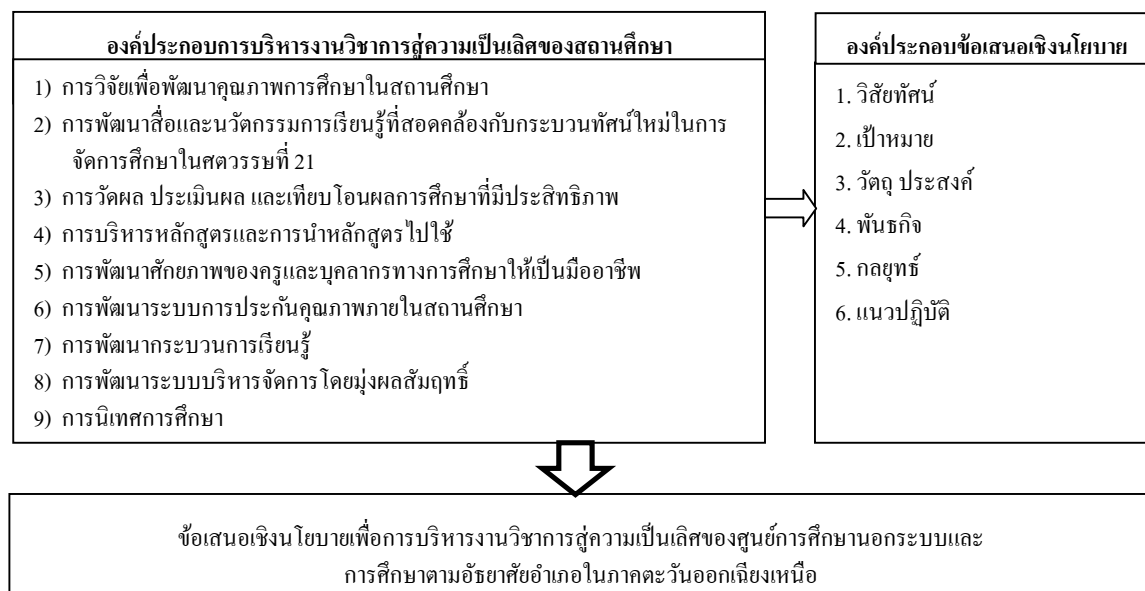
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความคาดหวังของการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2. เพื่อพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายและแนวปฏิบัติเพื่อการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่องข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยได้ศึกษาตามกรอบภารกิจการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามคู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546: 32) สังกะระห์ข้อมูลมาจาก 4 ส่วน ประกอบด้วย 1) การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) การศึกษาเชิงสำรวจ 3) การสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารการศึกษา จำนวน 10 คน และ 4) การศึกษาจากสถานศึกษาดีเด่น จำนวน 3 แห่ง และนำข้อมูลทั้งหมด มากำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัยข้อเสนอเชิงนโยบาย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารงานวิชาการและองค์ประกอบนโยบายได้ดำเนินการเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้ การวิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) การสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย และการศึกษาพหุกรณี (Multi-case Study) ดังรายละเอียดดังนี้

1. การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสังเคราะห์องค์ประกอบการบริหารงานวิชาการได้ 9 องค์ประกอบและองค์ประกอบข้อเสนอแนะ 6 องค์ประกอบ

2. การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)

ผู้วิจัยใช้ข้อมูลจากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยจัดทำกรอบแนวคิดการวิจัยและนำมาใช้ในการจัดทำเครื่องมือการวิจัย และดำเนินการดังนี้

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากรได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนของศูนย์ศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปีการศึกษา 2558 จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 322 คน ครูผู้สอน จำนวน 2,673 คน รวมทั้งสิ้น 2,995 คน กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 175 คน ครูผู้สอน จำนวน 335 คน จำนวนทั้งสิ้น 510 คน ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ Krejcie and Morgan (อ้างถึงใน วาโร เฟิงส์วาล์, 2551: 191) และใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545: 47) มีวิธีดำเนินการดังนี้ กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำนวน 20 จังหวัด ใช้การจับฉลากใช้หลักเกณฑ์

สัดส่วนร้อยละ 54 ของสถานศึกษาทั้งหมดต่อกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 175 คน และกลุ่มครูผู้สอนจำนวน 322 อำเภอใช้เกณฑ์ครูผู้สอนตำบลละ 1 คนเป็นหน่วยในการสุ่มใช้เกณฑ์สัดส่วนร้อยละ 12 ของครูผู้สอนทั้งหมดต่อกลุ่มตัวอย่างของตำบลจำนวน 2,673 ตำบลกลุ่มตัวอย่างครูผู้สอนจำนวน 335 คน

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มีค่าความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.86-1.00 แสดงว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับข้อความที่จะวัดค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ด้วยวิธีของครอนบาค (Cronbach) มีค่าเท่ากับ 0.97 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองและส่งทางไปรษณีย์โดยเก็บแบบสอบถามกลับคืนได้ จำนวน 483 คน คิดเป็นร้อยละ 91.94 และนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติต่อไป

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. การสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย

3.1 กลุ่มเป้าหมาย เป็นผู้เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษาและสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด จำนวน 10 คน มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโท ตำแหน่งผู้อำนวยการเชี่ยวชาญจำนวน 5 คน และผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ 5 คน โดยมีประสบการณ์ด้านการบริหาร ไม่น้อยกว่า 15 ปี

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) การหาคุณภาพเครื่องมือ โดยใช้วิธีหาค่าประสิทธิภาพแบบสอบถาม (IOC)

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ขอความร่วมมือ ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย โดยใช้หนังสือราชการจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ส่งหนังสือนัดหมายก่อนเดินทางไปสัมภาษณ์ ใช้เวลาสัมภาษณ์ไม่น้อยกว่า 1 ชั่วโมงต่อกลุ่มเป้าหมายหนึ่งคนและขอบันทึกคำสัมภาษณ์เพื่อนำมาวิเคราะห์เนื้อหา

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาเป็นหลัก (Content Analysis) นำเสนอเป็นความเรียง

4. การศึกษาพหุกรณี (Multi-case Study)

การศึกษาศานศึกษาดีเด่น มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระบบการทำงานของผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษาทั้งหมดที่เกี่ยวข้องที่สามารถร่วมกันพัฒนางานด้านวิชาการของสถานศึกษาจนประสบความสำเร็จ เป็นการเลือกสถานศึกษาดีเด่นแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 3 แห่ง โดยเกณฑ์การคัดเลือกเป็นสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลสถานศึกษาดีเด่นจากสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ดำเนินการดังนี้

4.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสถานศึกษา ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษาครูผู้สอนกรรมการสถานศึกษา และนักศึกษาจำนวน 9 คน

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งได้ 2 ลักษณะคือ 1) แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview Form) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นแบบสัมภาษณ์แบบปลายเปิด

4.3 การเก็บรวบรวมข้อมูลการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบลงภาคสนามที่มีความยืดหยุ่นและสามารถเปลี่ยนแปลงได้ในระหว่างที่สัมภาษณ์ โดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้น รวมทั้งใช้เครื่องบันทึกเสียงในการตอบคำถามเพื่อนำไปวิเคราะห์ต่อไป

4.4 การวิเคราะห์ข้อมูลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษายุทธศาสตร์ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ระยะที่ 2 การพัฒนาและตรวจสอบข้อเสนอเชิงนโยบายมีวิธีดำเนินการวิจัยเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้ การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ (Interview Expert) และการสัมมนาเชิงปฏิบัติการกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholdergroup Operational Seminar) รายละเอียดดังนี้

1. การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ (Interview Expert) การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้แนวคิดและองค์ความรู้จากผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา จากความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 15 คน

2. การสัมมนาเชิงปฏิบัติการกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder Group Operational Seminar) การสัมมนาเชิงปฏิบัติการกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้มีส่วนได้เสียกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด จำนวน 30 คน

สรุปผลการวิจัย

ระยะที่ 1 การวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารงานวิชาการและองค์ประกอบนโยบาย

1. ผลการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่าได้ 2 องค์ประกอบหลัก คือ องค์ประกอบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ ประกอบด้วย 9 ด้าน 1) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา 2) การพัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับกระบวนทัศน์ใหม่ในการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 3) การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ 4) การบริหารหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ 5) การพัฒนาศักยภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นมืออาชีพ 6) การ

พัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 7) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 8) การพัฒนาระบบบริหารจัดการโดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ 9) การนิเทศการศึกษาและองค์ประกอบข้อเสนอเชิงนโยบาย ประกอบด้วย 6 ด้าน 1. วิสัยทัศน์ 2. เป้าหมาย 3. วัตถุประสงค์ 4. พันธกิจ 5. กลยุทธ์และ 6. แนวปฏิบัติ

2. ผลการศึกษาเชิงสำรวจ ผลการศึกษาสภาพปัญหาและความคาดหวังขององค์ประกอบการบริหารงานวิชาการ จำนวน 9 ด้าน ผลการศึกษาสภาพปัญหามีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.99 ในระดับปานกลางและความคาดหวังมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.35 ในระดับมาก ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สภาพปัญหาและความคาดหวังการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในภาพรวม

องค์ประกอบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ	สภาพปัญหา (n=483)			ความคาดหวัง (n=483)		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา	3.04	0.62	ปานกลาง	4.35	0.61	มาก
2. ด้านการพัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับกระบวนทัศน์ใหม่ในการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21	2.89	0.45	ปานกลาง	4.40	0.52	มาก
3. ด้านการวัดผลประเมินผล และเทียบโอนผลการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ	2.89	0.51	ปานกลาง	4.25	0.62	มาก
4. ด้านการบริหารหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้	3.06	0.51	ปานกลาง	4.32	0.59	มาก
5. ด้านการพัฒนาศักยภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นมืออาชีพ	2.92	0.48	ปานกลาง	4.37	0.48	มาก
6. ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	2.92	0.42	ปานกลาง	4.35	0.50	มาก
7. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	3.03	0.56	ปานกลาง	4.34	0.51	มาก
8. ด้านการพัฒนาระบบบริหารโดยมุ่งผลสัมฤทธิ์	3.13	0.55	ปานกลาง	4.40	0.50	มาก
9. ด้านการนิเทศการศึกษา	2.99	0.54	ปานกลาง	4.39	0.42	มาก
รวม	2.99	0.52	ปานกลาง	4.35	0.53	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัญหาและความคาดหวังการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศโดยภาพรวม พบว่า โดยรวมมีสภาพปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.99$, S.D. = 0.52) และความคาดหวังอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.53) เมื่อพิจารณาจัดเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศจากมากไปหาน้อย คือ ด้านพัฒนาระบบบริหารจัดการโดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ ($\bar{X} = 3.13$, S.D. = 0.55) ด้านการบริหารหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ($\bar{X} = 3.06$, S.D. = 0.51) ด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.03$, S.D. = 0.56) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.03$, S.D. = 0.62) ด้านการนิเทศการศึกษา ($\bar{X} = 2.99$, S.D. = 0.54) ลำดับที่เมื่อพิจารณาจากความคาดหวังจากการบริหารงานวิชาการจากมากไปหาน้อยคือด้านด้านพัฒนาระบบบริหารจัดการโดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.50) ด้านการพัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับกระบวนการทัศน์ใหม่ในการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.52) ด้านการนิเทศการศึกษา ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.42) ด้านการพัฒนาศักยภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นมืออาชีพ ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.48) ด้านพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.50) ตามลำดับ

3. การสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายและการศึกษาฐานสถานศึกษาดีเด่น เพื่อตรวจสอบและจัดทำข้อเสนอเพื่อการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยดังนี้

3.1 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในสถานศึกษาพบว่า การบริหารงานวิชาการด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษามีความจำเป็นอย่างมากจะช่วยยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ส่งเสริมครูและบุคลากรทุกคนให้มีการทำงานวิจัยและมีแนวทางการพัฒนาดังนี้ สนับสนุนส่งเสริมงบประมาณเพื่อใช้ในการดำเนินงาน และจัดอบรมพัฒนาทางด้านการวิจัยให้กับครูและบุคลากรอย่างต่อเนื่อง

3.2 การพัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับกระบวนการทัศน์ใหม่ในการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 พบว่า ในการพัฒนาด้านสื่อต้องสอดคล้องกับคุณสมบัติของผู้เรียนคือต้องตรงกับกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย สถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการเทียบโอนผลการศึกษาให้มากขึ้น และมีแนวทางการพัฒนาดังนี้ จัดอบรมพัฒนาสื่อทุกภาคเรียนส่งเสริมให้มีการประกวดสื่อและนวัตกรรมดีเด่นของสถานศึกษา

3.3 การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ พบว่าสถานศึกษาควรดำเนินการเรื่องการวิเคราะห์ระบบการวัดผล ประเมินผล การเทียบโอนผลการเรียน ศึกษาระเบียบข้อกฎหมายและตรวจสอบเอกสาร หลักฐานในการวัดผล ประเมินผลให้ถูกต้องครบถ้วนและมีแนวทางการพัฒนาดังนี้เน้นการแนะแนวเพิ่มขึ้น เกี่ยวกับการวัดผล ประเมินผลให้มากขึ้นกับผู้เรียน/ผู้รับบริการ พัฒนาให้ครู วัดผล ประเมินผล เป็นแนวทางเดียวกัน

3.4 การบริหารหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ พบว่าการบริหารหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ต้องสอดคล้องเหมาะสมกับผู้เรียนควรมีการประเมินหลักสูตรและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้ทันยุคสมัยและทันต่อสถานการณ์ที่

เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบันและมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้ ส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตรทุกภาคเรียนและส่งเสริมให้ครูนำผลการเรียนนำหลักสูตรไปใช้มาพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

3.5 การพัฒนาศักยภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นมืออาชีพ พบว่าควรอบรมเรื่องการสอนวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษสถานศึกษาควรดำเนินการเสริมสร้างอุดมการณ์และจิตวิญญาณแห่งความเป็นครูโดยการจัดหลักสูตรอบรมให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และมีแนวทางการพัฒนาดังนี้ นิเทศการจัดการศึกษาของครูอย่างต่อเนื่อง จัดอบรมพัฒนาครูให้มีความเชื่อมั่น และรักในองค์กร จะนำการศึกษานอกระบบไปสู่การพัฒนาการศึกษาไปตลอดชีวิต

3.6 การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พบว่าสถานศึกษาต้องเตรียมเครื่องมือในการเก็บข้อมูลที่มีความเที่ยงตรง สถานศึกษาจุดที่มุ่งเน้นเป็นอันดับแรกที่ต้องให้ความสำคัญและเป็นจุดอ่อนอย่างมากเมื่อมีการประเมินคุณภาพภายใน โดยต้นสังกัดหรือการประเมินภายนอกโดย สมศ.และมีแนวทางการพัฒนาดังนี้ปรับปรุงการสรุปโครงการให้ถูกต้องตามหลักวิชาการและตามประสงค์ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูนำผลการอย่างมีโอกาไปพัฒนาต่อยอดมาใช้ปฏิบัติงานตามขั้นตอน PDCA

3.7 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ พบว่าสถานศึกษาต้องเตรียมพร้อมสำหรับนักเรียนที่ออกกลางคันที่เพิ่มมากขึ้นทุกปีจะสอนคนเหล่านี้อย่างไร เขาจึงจะสนใจเรียนสถานศึกษาควรเน้นในด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของครูเป็นอันดับแรก และมีแนวทางการพัฒนาดังนี้ นำหลักสูตรการอบรม

พัฒนามาใช้อบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาแล้วนำมาพัฒนาการทำงานให้เกิดคุณภาพ

3.8 การพัฒนาระบบบริหารจัดการโดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ พบว่าสถานศึกษาควรมีการอบรมให้กับผู้บริหารสถานศึกษามีความเข้าใจทักษะและนำไปสู่การปฏิบัติได้สถานศึกษาควรดำเนินการเรื่องการส่งเสริม สนับสนุน การพัฒนาระบบบริหารจัดการของสถานศึกษาอย่างมีคุณภาพให้ทุกคนเข้าใจและปฏิบัติตามหลักการด้วยความเป็นมาตรฐาน และมีแนวทางการพัฒนาดังนี้ ครูทุกคนแสดงความคิดเห็นร่วมกัน พัฒนางานในหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพ

3.9 การนิเทศการศึกษาพบว่าผู้บริหารสถานศึกษาควรออกนิเทศติดตามด้วยตนเองเพื่อให้ทราบสภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่แท้จริงสถานศึกษาควรดำเนินการเรื่องต้องจัดให้มีแผนการนิเทศ และดำเนินการนิเทศอย่างต่อเนื่อง และแนวทางการพัฒนาดังนี้ ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูนำผลการนิเทศมาพัฒนานิเทศอย่างต่อเนื่องสรุปและรายงานผลการนิเทศทุกครั้ง

ระยะที่ 2 สรุปผลการพัฒนาข้อเสนอเพื่อการบริหารบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยสรุปได้ดังนี้

1. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษามีแนวปฏิบัติดังนี้ สร้างความตระหนักในกระบวนการคิดเชิงวิจัยให้กับบุคลากรได้เห็นความสำคัญของงานวิจัยและการนำมาใช้ประโยชน์ในการจัดการศึกษา

2. การพัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับกระบวนการทัศน์ใหม่ในการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีแนวปฏิบัติดังนี้ ส่งเสริมและ

สนับสนุนให้ครูผลิตสื่อและนวัตกรรมเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพพัฒนาครู กศน. ให้มีความรู้ทักษะในการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย สอดคล้องกับกระบวนการทัศน์ใหม่ในการจัดการเรียนการสอน

3. การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ มีแนวปฏิบัติดังนี้ วิเคราะห์ระบบการวัดผลประเมินผล การเทียบโอนผลการเรียน ศึกษาระเบียบ ข้อกฎหมาย และตรวจสอบเอกสาร หลักฐาน ในการวัดผลประเมินผลให้ถูกต้องครบถ้วน พัฒนาครูและบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถในการวัดผลประเมินผลและการเทียบโอนผลการศึกษาและการออกข้อสอบที่มีประสิทธิภาพ

4. การบริหารหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้มีแนวปฏิบัติดังนี้ วิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษาเพื่อพัฒนาสู่ความเป็นสากลที่ตอบสนองความต้องการของชุมชน มีการประเมินหลักสูตรและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้ทันสมัยและทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน

5. การพัฒนาศักยภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นมืออาชีพ มีแนวปฏิบัติดังนี้ เสริมสร้างอุดมการณ์และจิตวิญญาณแห่งความเป็นครูโดยการจัดหลักสูตรอบรมให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่องอย่างน้อยปีละครั้ง

6. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีแนวปฏิบัติดังนี้ การวางแผนระบบการทำงาน และสร้างความตระหนักของบุคลากรให้เห็นความสำคัญในการจัดทำระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา แต่งตั้งคณะทำงาน

7. การพัฒนาระบบการเรียนรู้มีแนวปฏิบัติดังนี้พัฒนาครูให้เข้าใจในกระบวนการ

พัฒนาการเรียนรู้ การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามความต้องการของผู้เรียนอย่างมีคุณภาพ และบรรลุตามวัตถุประสงค์

8. การพัฒนาระบบบริหารจัดการโดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ มีแนวปฏิบัติดังนี้ส่งเสริม สนับสนุน การพัฒนาระบบบริหารจัดการของสถานศึกษาอย่างมีคุณภาพ

9. การนิเทศการศึกษามีแนวปฏิบัติดังนี้สถานศึกษาต้องมีแผนการนิเทศ โดยการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศอย่างเป็นระบบพัฒนาและจัดทำเครื่องมือการนิเทศและมีการนิเทศและรายงานผลการนิเทศนำไปใช้ในทุกกิจกรรม

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพปัญหาและความคาดหวังของการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในภาคตะวันออกเฉียงเหนือพบว่า

1.1 สภาพปัญหาของการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เพราะสถานศึกษาไม่ใช้ระบบบริหารจัดการโดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ ไม่มีการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ พันธกิจ กลยุทธ์และแนวทางปฏิบัติ ครูส่วนใหญ่ไม่จัดทำแผนการเรียนรู้ รายวิชา แผนการเรียนรายภาคตามสาระและหน่วยการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนอกจากนี้สถานศึกษาไม่มีการกำกับดูแล และส่งเสริมให้แก้ปัญหาในลักษณะของการวิจัยเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนอกจากนี้สถานศึกษาไม่มีการกำกับดูแล และส่งเสริมให้แก้ปัญหาในลักษณะของการวิจัยวิชาการส่งเสริมให้ครูมีการพัฒนาวิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างหลากหลายและต่อเนื่อง

1.2 ความคาดหวังของการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ เพราะต้องการให้สถานศึกษามีระบบการบริหารทรัพยากรเพื่อให้เกิดความคุ้มค่ามากที่สุดมีระบบการบริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศมีการส่งเสริมให้ครูมีทักษะด้านการพัฒนาสื่อวัตกรรมการเรียนการสอนและการพัฒนางานวิชาการ

2. ข้อเสนอเชิงนโยบายและแนวปฏิบัติเพื่อการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่กำหนดควิสัยทัศน์ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ พันธกิจ กลยุทธ์ และแนวปฏิบัติ ผลการวิจัยดังนี้

2.1 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา มีแนวปฏิบัติดังนี้ สร้างความตระหนักในกระบวนการคิดเชิงวิจัยให้กับบุคลากรได้เห็นความสำคัญของงานวิจัยและการนำมาใช้ประโยชน์ในการจัดการศึกษา พัฒนาคูให้มีความรู้ความสามารถในการทำวิจัยชั้นเรียนและส่งเสริมครูและบุคลากรทุกคนให้มีการทำงานวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของเหรียญชัย วีรวรรักษ์กุล (2551: 8) พบว่าสถานศึกษาควรมีการพัฒนา ส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาการเรียนของนักเรียน

2.2 การพัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้อย่างสอดคล้องกับกระบวนการทัศน์ใหม่ในการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีแนวปฏิบัติดังนี้ ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูผลิตสื่อและนวัตกรรมเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ พัฒนาคู กศน. ให้มีความรู้ทักษะในการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย สอดคล้องกับกระบวนการทัศน์ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับ

ผลการวิจัยของ วีรเทพ นิยมหัตถ์ (2550: 10) พบว่าการประสานความร่วมมือในการผลิต จัดหาและการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อการเรียนการสอน และการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษา บุคคล ครอบครัว หน่วยงานและสถาบันอื่น

2.3 การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ มีแนวปฏิบัติดังนี้ คือ วิเคราะห์ระบบการวัดผล ประเมินผล การเทียบโอนผลการเรียน ศึกษาระเบียบ ข้อกฎหมาย และตรวจสอบเอกสาร หลักฐานในการวัดผล ประเมินผลให้ถูกต้องครบถ้วน พัฒนาคูและบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถในการวัดผล ประเมินผลและการเทียบโอนผลการศึกษาและการออกข้อสอบที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2553: 24) พบว่า การกำหนดความเท่าเทียมกันของมาตรฐานการศึกษาตามหลักสูตรในแต่ละระดับทั้งการศึกษาในระบบและนอกระบบ หรือการนำผลการเรียนรู้ที่ได้จากการศึกษาตามอัธยาศัยมาประเมินเพื่อให้ได้หรือสำเร็จระดับการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่ง

2.4 การบริหารหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ มีแนวปฏิบัติดังนี้ วิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษาเพื่อพัฒนาสู่ความเป็นสากลที่ตอบสนองความต้องการของชุมชน มีการประเมินหลักสูตรและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้ทันสมัยและทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน สอดคล้องกับแนวคิดของธีระพร อายุวัฒน์ (2552:101) พบว่า ผู้บริหารต้องใช้หลักสูตรเป็นตัวกำหนดนโยบาย ทิศทางการดำเนินงาน ตลอดจนทั้งแนวปฏิบัติงาน ด้านวิชาการ และสามารถบริหารหลักสูตรให้เข้ากับสภาพแวดล้อม

2.5 การพัฒนาศักยภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นมืออาชีพ มีแนวปฏิบัติดังนี้ เสริมสร้างอุดมการณ์และจิตวิญญาณแห่งความเป็นครู โดยการจัดหลักสูตรอบรมให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นเลิศทางวิชาการและเป็นครูมืออาชีพโดยการจัดประชุม อบรม สัมมนาทุกปีอย่างน้อยปีละครั้งซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุกัลลักษณ์ เศษะพานิช (2550: 55) พบว่าการพัฒนาและการธำรงรักษามูลค่าครู คือสถานศึกษาส่งเสริมพัฒนาบุคลากร เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพในการทำงาน เสริมสร้างขวัญและกำลังใจที่ทำให้บุคลากรทำงานในสถานศึกษาด้วยความสุขและพอใจในการทำงาน

2.6 การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีแนวปฏิบัติดังนี้การวางแผนระบบการทำงาน และสร้างความตระหนักของบุคลากรให้เห็นความสำคัญในการจัดทำระบบประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการ ปฏิบัติงานปกติให้อยู่ในกรอบของการประกันคุณภาพภายใน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553: 12)พบว่ากระบวนการในการวางแผนและการตรวจสอบสถาบันอย่างเป็นระบบ เพื่อให้เชื่อได้ว่าได้มาตรฐานการจัดการศึกษา

2.7 การพัฒนาระบบการเรียนรู้ มีแนวปฏิบัติดังนี้พัฒนาครูให้เข้าใจในระบบการเรียนรู้ การจัดการระบบการเรียนรู้ตามความต้องการของผู้เรียนอย่างมีคุณภาพ และบรรลุตามวัตถุประสงค์ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2549: 45-51) พบว่า การพัฒนาระบบการเรียนรู้ คือการดำเนินงานพัฒนา

ปรับปรุงเพื่อให้การจัดการเรียนการสอน มีประสิทธิภาพสูงสุด

2.8 การพัฒนาระบบบริหารจัดการโดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ มีแนวปฏิบัติดังนี้ส่งเสริม สนับสนุน การพัฒนาระบบบริหารจัดการของสถานศึกษาอย่างมีคุณภาพให้ทุกคนเข้าใจและปฏิบัติตามมาตรฐาน และตัวบ่งชี้ของระบบประกันคุณภาพภายใน สอดคล้องกับแนวคิดของขงยุทธ ทรัพย์เจริญ (2555: 49) พบว่า เป็นการบริหารที่ให้ความสำคัญต่อผลการดำเนินงาน และการตรวจวัดผลสำเร็จในการดำเนินงานขององค์กรทั้งในแง่ของปัจจัยนำเข้า กระบวนการผลิตและผลลัพธ์

2.9 การนิเทศการศึกษา และด้านข้อเสนอเชิงนโยบาย มีแนวปฏิบัติดังนี้สถานศึกษาต้องมีแผนการนิเทศ โดยการแต่งตั้งคณะกรรมการ นิเทศอย่างเป็นระบบพัฒนาและจัดทำเครื่องมือการนิเทศและมีการนิเทศและรายงานผลการนิเทศนำไปใช้ในทุกกิจกรรมซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของวิเศษ พลอาจทัน (2555: 71) พบว่า การจัดระบบการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนภายในสถานศึกษาและการเรียนการสอนภายในรูปแบบหลากหลายและเหมาะสม

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ข้อเสนอสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สถานศึกษา ควรนำสภาพปัญหาและความคาดหวังที่พบไปใช้ในวางแผนการดำเนินงาน พัฒนางานวิชาการให้มีประสิทธิภาพและเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมาย

2. สถานศึกษา ควรนำข้อเสนอเชิงนโยบาย และแนวปฏิบัติไปพัฒนาแนวทางการดำเนินงาน และพัฒนาบุคลากรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรนำข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการ
บริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของศูนย์
การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
อำเภอในภาคตะวันออกเฉียงเหนือไปพัฒนาคุณภาพ

วิชาการ โดยใช้รูปแบบการวิจัยและพัฒนา (Research
Development: R&D) ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน
ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม
อัธยาศัยจังหวัด และหรือหน่วยงานต้นสังกัด

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). **คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล**. กรุงเทพมหานคร:
องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). **คู่มือการกระจายอำนาจตามกฎหมายกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการ
กระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาพ.ศ. 2550**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุม
สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- คชาภรณ์ ฉันทประเสริฐ. (2553). **บทบาทการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะ
ของครูและผู้บริหาร สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพใต้. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.**
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- ธีระพร อายุวัฒน์. (2552). **แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ขนาดเล็ก. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศิลปากร.**
- ขงยุทธ ทรัพย์เจริญ. (2555). **การพัฒนาแบบการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ในสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษา. ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยบูรพา.**
- วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2551). **วิธีวิทยาการวิจัย**. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- วิเศษ พลอาจทัน. (2555). **ปัญหาการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
กาฬสินธุ์ เขต 2. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการจ
การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.**
- วีรเทพ เนียมหัตถิ. (2550). **ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษากลนครเขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร
และพัฒนาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.**

ศุภลักษณ์ เศษะพานิช. (2550). การพัฒนาระบบการบริหารที่มุ่งเน้นความเป็นเลิศของสถานศึกษา เอกชน. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). คู่มือการบริหารจัดการระบบพัฒนาคุณภาพ. กรุงเทพมหานคร: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2549). แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2559). กรุงเทพมหานคร: ศรุสภา.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2553). ข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาคูและบุคลากรทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: พริกหวาน กราฟฟิค จำกัด.

เหรียญชัย วีรวัชรกุล. (2551). ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สกลนคร เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

อานนท์ โอนนอก. (2548). ศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาเขตกิ่งอำเภอ นิคมพัฒนาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยองเขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.